

A l'entrada del carrer Major de la Jonquera la campanya groga d'Ara és l'hora és ben visible.

La Jonquera, al límit

La Jonquera (Alt Empordà) és el poble fronterer per antonomàsia. Al centre d'aquest municipi de 3.100 habitants hi ha mil detalls del groc de la campanya d'Ara és l'hora per al 9N, però poca gent disposada a parlar-ne un dia laborable, entre setmana. L'alt índex d'immigració —el 36 per cent de la població— fa de la Jonquera un cas singular.

El centre de la Jonquera, el carrer Major, és ple de comerços sense gaire clientela, un matí qualsevol d'un dia feiner. L'oferta és àmplia, el passeig agradable. Al carrer hi ha molts passavolants —comercials que visiten els seus clients—, força immigrants, una excursió d'universitaris que visita el Museu Memorial de l'Exili (MUME) i cotxes amb matrícula francesa que no

s'aturen. Dos grans centres comercials a l'un extrem i a l'altre del nucli urbà —lluny del centre— són la força centrípete dels visitants.

Albert Güell és a la porta d'una botiga de roba parlant amb la dependenta. Ella, de la Jonquera, s'estima més no parlar. Ell és comercial, de Girona ciutat, i votarà allà. "Aniré i votaré Sí/Sí, encara que sortirà que No". Opina que "ara fa

falta un canvi", perquè a Madrid "fa molts anys que no escolten", tot i que "sembla que finalment s'adonen que la nostra voluntat és seriosa i potser voldran parlar". Però això no canviarà la voluntat dels catalans, diu: "Ja és massa tard". La independència, diu, "seria positiva sobretot perquè hi hauria més opcions de feina per als joves, si poguéssim tenir tot el que paga i produeix Catalunya que ara se'n va a Madrid".

Güell creu que el model ideal és el dels Estats Units, "on hi ha 52 estats sota una mateixa bandera però cadascun té les seves pròpies lleis i normes".

Aquest comercial gironí lamenta que el Govern espanyol impugnés el "9N original" perquè "votar és un dret democràtic". Creu que aquest 9N "finalment s'escoltarà el poble de Catalunya" perquè "ens han prohibit tantes coses que la gent vol votar sí o sí, sigui qui sigui qui ens representi, en Mas, en Junqueras o qui sigui".

Consulta il·legal. No gaire lluny, asseguts en un banc públic del mateix carrer Major, hi ha quatre homes grans xerrant en castellà. No volen donar els seus noms ni que els facin fotografies. Tots quatre responen en català a les preguntes d'EL TEMPS. Tots quatre estan d'acord que no aniran a votar "perquè no és legal". Quan sigui legal ja faran el que han de fer, diuen. "Si no pot votar tothom, no és una cosa seriosa", diu un. "Si fins i tot han dit a la tele que es podrà votar sense carnet ni res", afegeix convençut. Hi ha cap solució, doncs, per al desig de votar? "Com a Escòcia. Una consulta d'acord amb el Govern espanyol. Que parlin el Govern d'aquí i el d'allà." Al grup s'hi afegeix un cinquè jubilat, catalanoparlant, que és convidat a opinar pels altres. Quan se li demana si votarà el 9N, respon esquiu: "Ja me'n cuidaré jo".

Davant del Museu Memorial de l'Exili (MUME) tres joves d'uns vint anys parlen animadament. Només un dels tres és de la Jonquera. "Venim de Girona tots els de la classe a veure el MUME. Jo, casualment, sóc d'aquí." Es diu Juan Espinosa i estudia pedagogia. Afirma que no votarà "perquè els resultats no seran determinants". Ho faria "si la consulta fos vàlida i cent per cent vinculant".

De fet, es declara a favor que es voti sobre el futur de Catalunya però el seu vot no el té clar: “M’ho hauria de pensar”. Creu que ha rebut “poca informació” i no vol votar “per sentiments”. Afirmar que “hi ha gent que vol votar independència per sentiment, i ho entenc, però jo aquest sentiment no el tinc”. El seu vot, diu, el decidiria en funció de “motius econòmics” després de valorar totes les opcions.

El dependent d’una botiga de fotografia prefereix no parlar-ne. Creu que és un tema massa sensible i que opinar podria afectar el seu negoci. Una altra botiguera respon el mateix. Al Jordi Pagès, dependent d’un antic estanc ara reconvertit en venda de llavors de cànnabis, no li fa res parlar de la consulta. És d’un poble del costat de Figueres i votarà allà: “Jo aniré a votar encara que no compti”. El vot el té decidit però se l’guarda per a ell. Creu que “molta gent no anirà a votar per por” i “com que no compta per res, es quedaran a casa”. Creu que el Govern de Rajoy farà tot el que podrà per aturar-ho: “No els interessa que votem. Ens fotran tota la candela que puguin, però que es preparin que aviat Podem o algun partit semblant els donarà candela a ells. Ja aniria bé que hi hagués algun canvi”.

La immigració. Un jove d’uns quaranta anys, castellanoparlant, que ens ha vist parlant amb els jubilats ens atura

perquè vol dir la seva. S’identifica per les sigles del seu nom i cognom, F.J.P., i comença: “Catalunya vol separatisme i Espanya és tota una. Jo aniré a votar que no. Que cadascú voti la seva opinió. Aquí hi ha molt fanatisme amb l’estelada. Estimo Catalunya perquè sóc català. On vaig fer la mili, a un company li van fer treure el Meyba perquè era del Barça. Això tampoc no pot ser”.

F.J.P va néixer a Figueres, però ha viscut tota la vida a la Jonquera. Diu que ha deixat de creure en els polítics i només vota a les municipals, com feia el seu pare. “Ara estic a l’atur. Ve gent de fora i ens treu els llocs de treball. Els empresaris haurien de donar feina primer als d’aquí, però jo vaig a buscar feina i no m’agafen perquè hi ha quaranta immigrants sense papers que cobren quatre duros. El president, en Mas, i tots els altres polítics, s’haurien de mirar més bé això dels immigrants.”

Aquesta qüestió, en aquesta població de 3.100 habitants amb un miler de persones arribada en l’última onada migratòria, surt en més converses de manera espontània, sense haver-los demanat l’opinió sobre el tema. Teresa Rubio, dependenta en una botiga de roba del carrer Major, es declara racista. Després de dir que anirà a votar i votarà Sí/Sí –a Agullana, d’on és natural–, explica que al carrer Major només queden sis botigues “de gent d’aquí”. Votarà sí

per raons econòmiques però té reserves: “Em fa por que serem independents i ens quedarem tota la púrria”. Assegura sense despenjar-se que s’ha fet racista per les coses que ha vist a la Jonquera. “Jo no era racista. Després em vaig fer ordenada: els d’aquí, per un costat, i els d’allà per un altre. Ara sóc racista.” Diu que ha vist com la gent trafica amb droga i al cap d’una setmana és al carrer i immigrants que es compren peces de roba de 300 euros amb els diners que reben “d’ajudes de l’Estat o de la Creu Roja”. Rubio prefereix no sortir a cap fotografia.

En Josep Ribes és fotògraf, jonquerenc, i diu que votarà Sí/Sí. “Sóc votant independentista des dels 18 anys i votaré Sí/Sí per raons econòmiques i de sentiments.” Opina que Madrid “està demostrant que és una democràcia sense sentir” oposant-se una vegada i una altra que es voti. Creu que a la Jonquera sortirà Sí/Sí perquè la gent “que votaria ‘no’ potser ja no anirà a votar”. De seguida, Ribes passa a explicar que “la Jonquera ha esdevingut el principal centre de venda de droga del sud d’Europa” i que algunes botigues de roba “són negocis per blanquejar diners del narcotràfic” i que “es poden permetre pagar uns lloguers caríssims que els particulars del poble no poden ni somiar”.

Dues dones immigrants, una d’origen àrab i una d’origen sud-americà,

1

2

JOSEP RIBES:
“Votaré Sí/Sí per sentiment i raons econòmiques”

3

1. Albert Güell és comercial i votarà Sí/Sí. 2. Juan Espinosa, estudiant de pedagogia no votarà mentre no sigui vinculant. 3. Josep Ribes, fotògraf jonquerenc, votarà Sí/Sí.

1. Jordi Pagès, dependent d'una botiga especialitzada en cànnabis. 2. Víctor Capelleras, a la pastisseria L'Albera. 3. En Zouhair, provinent del Marroc, treballa en una carnisseria halal.

ZOUHAIR:

“Vivim aquí, treballem aquí i mengem aquí. La decisió l'han de prendre els catalans”

excusen presses per no fer anar la seva opinió sobre el 9N. Entrem en una carnisseria halal del carrer Major i parlem amb el dependent, en Zouhair, natural del Marroc, que porta vuit anys a Catalunya i quatre a la Jonquera. Sobre la consulta del 9N i la independència, afirma que “estem a Catalunya i han de ser els catalans els qui decideixin”. Afegeix que ell estarà d'acord amb la decisió “perquè vivim aquí, treballem aquí i mengem aquí”. No pensa anar a votar, encara que pugui, perquè creu que no té el “dret” de decidir sobre “una qüestió que han de decidir els catalans”. Zouhair reconeix que també és català si viu, treballa i menja aquí, però insisteix que el futur de Catalunya l'han de votar els catalans.

A la pastisseria L'Albera venen pa i pastes. També tenen un racó amb begudes, entre les quals destaquen ampolles de cava 9N. La resposta del propietari és previsible: “Aniré a votar i votaré

Sí/Sí”, diu Víctor Capelleras, natural de Figueres. “Sempre he estat partidari de la independència –explica– i si la impugnen i la prohibeixen, tant li fot, perquè això és només una consulta, res que valgui. Si la impugnen, encara quedarà més en evidència l'Estat. L'important seran les plebiscitàries”, afegeix. Opina que en unes eleccions plebiscitàries “no cal que hi hagi una candidatura unitària si tots porten un primer punt del programa que digui clarament que es declararà la independència”. Creu que a la Jonquera guanyarà el Sí/Sí “perquè hi ha molts independentistes i una sòlida representació de l'ANC”. Preguntat sobre la implicació dels immigrants en el 9N –ell no ha tret el tema–, respon que “tant els fa” tot i que matisa que “no a tots, és clar”. I rebla en to comprensiu: “Prou feina tenen ja”.

Àlex Milian

L'habitatge on viu Enriqueta Granell és una mena de santuari catalanista. Al menjador, una fotografia enorme del mural de Freedom for Catalonia al Nou Camp rep el visitant; molt prop hi ha una foto de l'etapa blaugrana de Josep Guardiola; a sobre d'un moble baix, unes figures ballen una sardana; entre la pila dels DVD, n'hi ha uns de La Trinca; el telèfon mòbil és resguardat amb una funda teixida amb les quatre barres. Fins i tot el cadell de gat que fa companyia a aquesta veïna de la Sénia, que va participar en la primera manifestació de la diada de l'Onze de Setembre de 1977, després de la mort del dictador Franco, porta un collar amb el groc i el roig. “Jo és que sóc molt catalanista; sempre ho vam ser a casa –explica Enriqueta, amb lucidesa a pesar dels seus 88 anys–. Em sap molt greu no haver pogut participar en la via catalana o en la V d'enguany perquè quasi no puc sortir de casa. Però el meu fill, que hi està molt implicat, va pels dos i m'ho explica en primera persona.”

Enriqueta figura entre les persones que, a la Sénia, més intensament viuen els dies previs al 9N. Som al Montsià, la comarca més meridional de Catalunya, a tocar del País Valencià, allà on l'article *lo* precedeix els substantius, la segona persona singular del present de subjuntiu es fa acabar en –os i a la mona de Pasqua li diuen “manoia”. Algú podria pensar que aquesta és terra de frontera però no ho és pas: les relacions humanes a banda i banda del riu Verd (nom que, oficialment, rep aquest accident geogràfic que tothom ací coneix com riu Sénia, per bé que a l'Enciclopèdia Catalana l'anomenen “riu de la Sénia”) són més que fluides. La mescladissa ateny quasi tots els àmbits de la vida: els xiquets de Rossell (Baix Maestrat) estudien a la Sénia; a Sant Rafel del Riu (Baix Maestrat) reben sepultura els difunts del barri de Castell, dependent d'Ulldecona (Montsià); i no són pocs els seniençs que tenen tenda de mobles a Vinaròs (Baix Maestrat). “Estem a la punta del triangle i la nostra sortida natural és cap a Vinaròs. És potser per això que ací hi ha una espècie de mentalitat valenciana”, apunta el senienç Joan Todó, autor de la novel·la *L'horitzó primer*.